

Cròniques sense

rostre

"S i és nena, que la matin."

Amb aquesta frase, que no pertany a l'època medieval sinó a l'actualitat, comença el calvari de moltes dones a l'Índia. I és que cada aldea o suburbi té un expert per matar nenes acabades de néixer. N'hi ha prou amb unes boletes de cotó amarades de llet o uns grans d'arròs per ofegar la víctima. El silenci i els serveis gairebé valen unes monedes.

Les dones continuen pagant el preu de la desigualtat i milions de persones consideren aquesta rutina com una forma de vida. Lluny d'aconseguir els objectius marcats a la cimera internacional de Pequín 95, les dones de mig món continuen patint discriminació i violència des de la seva etapa prenatal fins a la vellesa.

A les dones de mig món no els preocupa la revisió de gènere, l'equiparació de salari ni la desigualtat d'oportunitats a la vida. A les dones d'aquest mig món els preocupa ser tractades simplement com a éssers humans. Se n'abusa. Són explotades. Humiliades des de nenes. Discriminades com a dones a la feina. Com a esposes a la llar.

Les xifres de la desigualtat van més enllà dels límits de la raó. Els avortaments selectius, l'infanticidi, la desatenció a l'etapa prenatal... Tot això disminueix en més de 60 milions cada any la població femenina al món. Després hi ha els 4 milions i escaig de dones i nenes comprades i venudes als mercats de la carn i la vergonya amb destinació al matrimoni, la prostitució i l'esclavitud. I així fins a una llarga llista de fissures que posen al descobert dolor, menyspreu i

servitud en la dona. Viudes d'onze i dotze anys. Vels negres per als rostres. Permisos per ser mares. Governos amb programes d'esterilització. Homicidis en nom de l'honor. Noies joves a les quals s'amputen els genitals. Tortures en nom de la fe. La barbàrie està cada dia més institucionalitzada i la violència domèstica ja no s'escapa de cap racó dels cinc continents. Les veus que se salven de l'honor així ho manifesten.

Tres passes per darrere. Encara hi ha molts llocs a la terra on les dones caminen tres passes per darrere de l'home. A l'Amèrica Llatina la majoria assenteix davant la mirada dels seus esposos. I si a la República Popular de la Xina no són ningú ni res, a l'Índia i a Bangla Desh només tenen valor pel dot que aporten al matrimoni. El Sudan és un punt i a part. Per protestar a crits. De la mateixa manera que és aplaudida l'extirpació del clítoris a les nenes en nom de la fe, encara avui donen 50 fuetades a les noies que proven de sortir al carrer amb pantalons.

Negra o blanca, mestissa o mulata. Tant és. Al cap i a la fi, dones que gasten les seves forces per una llibertat i uns drets com a persones. El segle XX les va acomiadar amb brutalitat en molts dels casos i el nou mil·lenni les saluda només amb promeses.

Per a moltes, el dia no es mesura per hores sinó per ocupacions. N'hi ha que a penes tenen una visió del món. La seva percepció només se cenyeix al racó de la terra que han de llaurar, sembrar i recol·lectar. Les seves inquietuds no van

Tot seguit un dia vist
amb ulls de dona.

Un recorregut
en imatges que
no solament mostren
de prop el preu
de la desigualtat, sinó
també la preocupació
de les dones
de mig món
per ser tractades
simplement
com a persones.

El treball de les dones: més flors i menys reconeixement. Dalt, dues nenes, a l'Índia, un 8 de març. A la dreta, ja no és el 8, sinó el 9 de març: la vida continua igual que ahir, en un camp de desplaçats per les inundacions de l'any 2000, a Moçambic. A l'esquerra, una cua per a votar, al Rajastan, a l'Índia.

més enllà de la cura dels fills i la seva feina, dels seus camps d'arròs i mill.

La dona constitueix l'arquitectura de la naturalesa i els fonaments bàsics de qual-sevol família, però per al segle XXI continuen configurant el que Simone de Beauvoir va anomenar segon sexe.

Àfrica cada dia és més lluny. I pel que fa a la dona, no existeix. La feminització de la pobresa és un fet, malgrat que el sexe anomenat dèbil aporta el 70% de la feina al continent negre.

Angelique Nyere és la primera a llevar-se cada matí a la seva cabana de palla i fang. Igual que ella també ho fan les altres dones en un llogaret pròxim a la regió de Dodoma, a Tanzània. Després de pentinar-se una mica i mullar-se les mans, aviva les brases de la nit anterior i comença a atendre cadascun dels seus cinc fills. Té només dues mans, però mentre reparteix esmorzars, bressola una de les criatures a l'espatlla. La resta de la quadrilla, amb l'àvia i una tieta política

que ve a donar un cop de mà. Les dues grans combinen l'escola amb les feines del camp i la cura dels animals. El seu marit es va morir de sida fa uns mesos, però no és l'única viuda en aquest cantó del món on els homes només treballen 480 hores l'any, davant de les més de 4.000 que ofereixen les dones en suor. Tot i així, encara no n'hi ha prou.

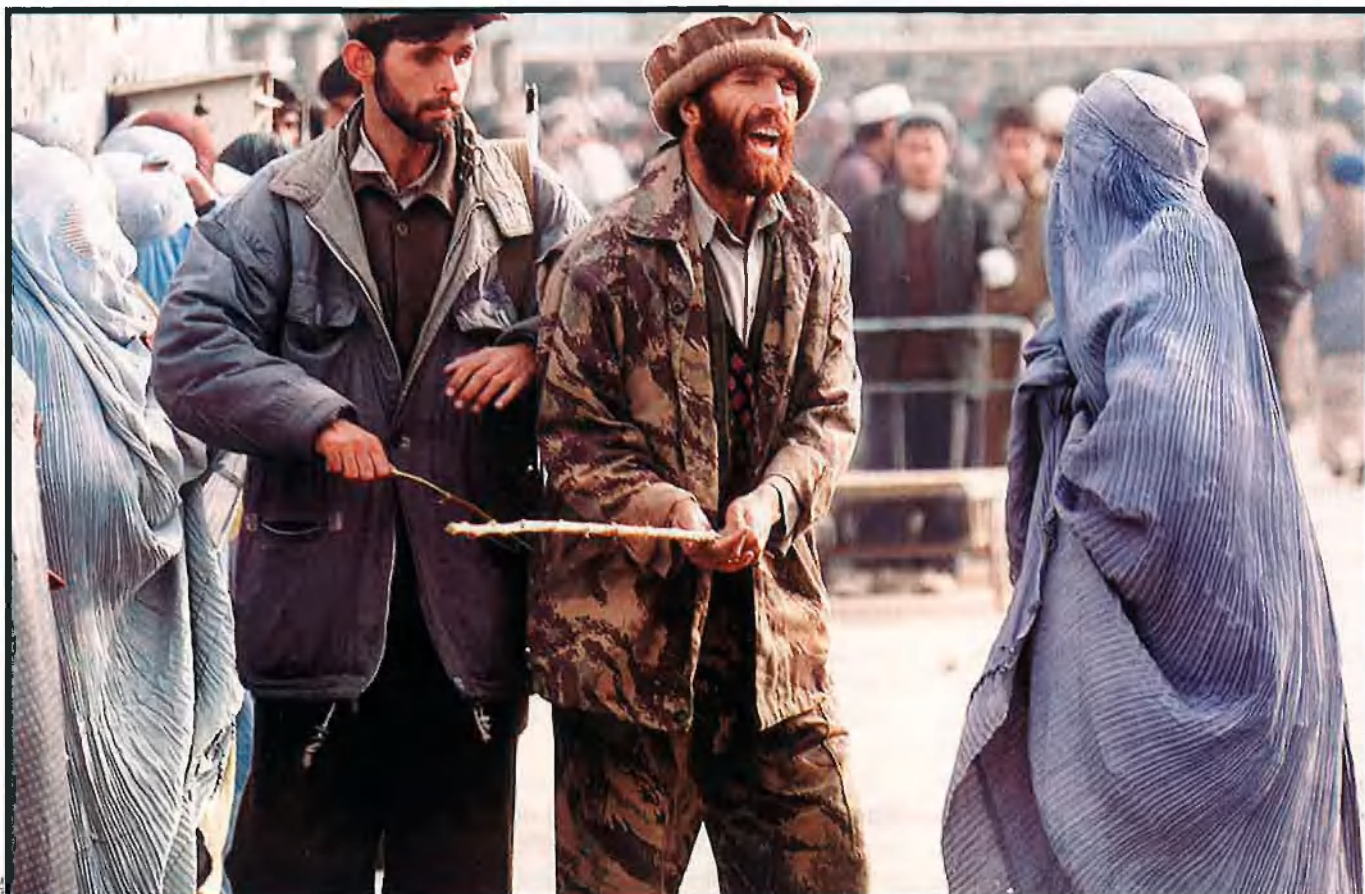
Turment sagrat. En ocasions la tortura té un caràcter sagrat. Al vell regne del Nepal, l'elecció de la deessa Kumari es fa entre nenes de quatre i sis anys atenent en tot moment 32 escrupolosos requisits.

Un cop seleccionades, les menors són tancades en una estança sense llum. Es tria la criatura que aguanta sense plorar. L'única deessa vivent del món passa tota la seva infantesa reclosa en el temple que porta el seu nom, i abandona el tron tot just quan li arriba la primera menstruació. De tornada a les seves aldees, la superstició que recau sobre les petites dees-

ses els nega el matrimoni i les condemna a no deixar-se veure mai fora de les seves llars.

"L'amor es fa, no neix." Almenys així ho entén Gita, que, després de l'acord familiar del seu matrimoni, només viu per als seus fills, la cura del seu marit i la seva família. Per a ella la felicitat personal sempre ha d'estar supeditada a una consideració més gran, com és la família. Va conèixer el que avui és el seu marit trenta minuts abans de la cerimònia. "Només havia sentit parlar d'ell al meu pare. Però veure'l, mai. Era ignorant sobre l'home que em tocava en sort. Tot depenia que acceptessin el dot que aportaven els meus pares al matrimoni. Crec que he tingut sort."

Per a milions d'hindús el matrimoni pactat està subjecte al sistema de castes i al dot. Un sistema que s'encarrega de vertebrar l'Índia de nord a sud i d'est a oest, i un dot que continua sent una maledicció per a la dona i la societat hindú

Kabul, Afganistan, desembre del 2001: ells no porten burka. En una cua per recollir els aliments que distribuïen les Nacions Unides, soldats de l'Aliança del Nord davant d'una dona.

amb lamentables conseqüències, manifestades en suïcidis i immolacions. Per això en qualsevol família el naixement d'una nena continua sent una desgràcia. Una desgràcia que acompanya les nenes des del seu creixement i que va del permanent sentiment de culpabilitat a la temença cap als seus pares. Saben que han d'aportar el dot per al seu matrimoni i l'estretor més absoluta en què sol quedar la família per culpa d'aquest dispendi.

Hi ha dones que ni es plantegen si són felices. Als verds arrossars de Cambodja i el Vietnam les dones es paguen l'existència a còpia de tatuar el color dels camps. De dibuixar amb paciència els solcs de la terra i de donar el mateix afecte als seus fills que a cada un dels sembrats d'arròs. Només el plor d'un altre nounat és capaç de trencar amb el ritme monòton de les seves vides. Però sense dificultar mai ni una collita. Les estries de les seves mans emmagatzemen conei-

xement, treball i patiment. Als seus ulls hi ha mansuetud i resignació.

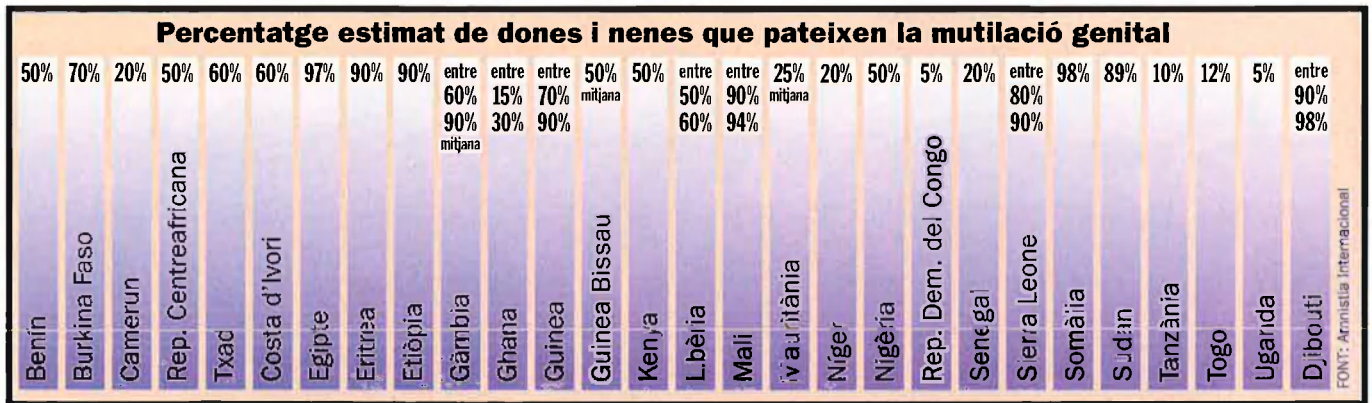
Una vida de color gris plom i gairebé sempre custodiant l'ombra de l'home. Així és la vida per a la majoria de les dones en un del països més pobres de l'Amèrica andina. "La dona sosté el Perú." Amb aquesta frase populista, l'ex-president Alberto Fujimori adornava el seu discurs a la Conferència Mundial de la Dona a Pequín.

Fujimori la va encertar, ja que el descrèdit de les institucions que ell mateix presidia va portar les dones a organitzar-se per omplir l'olla cada dia. Però la tradició s'imposa i el maltractament conjugal és un fenomen assidu que es reparteix per tot el país. "Allò de 'com més t'estimo, més et pego', ja forma part del refranyer popular i pesa damunt de les classes populars més desprotegides", diu Soraya Ronquillo, una dirigent popular conscient que els pantalons en aquest país els porta posats la dona "no per passejar-los,

sinó per proveir aliment i fer bullir l'olla, i tirar la família endavant".

D'esquena al món. A pujar la família també hi està ficada Nur. Desafiant totes les lleis de la probabilitat, aquesta jove mare somali esmerça totes les forces per fugir del defalliment inoportú de migdia en un dels camps de refugiats del Corn d'Àfrica, ple a vessar. Després de resistir a la polseguera i a un sol de justícia que fabrica orfes, es fa un buit a les cues que disposa el refugi etiòp per obtenir l'esmorzar diari que la família devora.

En terra musulmana la dona continua viatjant en vagonets de tercera i d'esquena al món. El rigor de la xària islàmica les anul·la del tot. Fonamentalismes a banda, que durant uns anys han arribat al límit a l'Afganistan, on les dones no tenien dret a la vida i havien de veure el món obligatòriament a través del burka, les núvies de l'islam han perdut els pols a la religió. Una realitat que comprèn tots els aspec-

tes de la vida i que fins i tot acaba entrant al llit dels seus fidels per castigar amb el divorci les esposes estèrils i eximir els homes del deure de mantenir-les quan no satisfan els seus desitjos sexuals.

La dona no decideix. No té majoria d'edat. I mentre els homes acudeixen a la crida de l'oració, Al·là continua sense perdonar les adúlteres. Les lapidacions públiques es reparteixen per gran part de la geografia islàmica i la llei ja regula fins i tot les dimensions de les pedres que s'han d'utilitzar. Sovint s'obliga els fills de les víctimes a participar en l'execució.

La caiguda del mur de Berlín era un somni per a Europa i les europees. Però són moltes les dones que encara caminen entre enderrocs. Molts dels somnis femenins s'han aparcat a un costat i l'altre de l'antic mur. Una generació sencera de joves amb metxes rebels busquen sortida a les polítiques comatoses de l'Europa oriental. Immigració i prostitució acostumen a ser les sortides.

És difícil saber on és la frontera entre la ignorància i la submissió. Però la discriminació en contra de la dona no és sols la causa d'un gran patiment, sinó que a més

ajuda a frenar el progrés econòmic i social en moltes regions del Planeta. Sobra dir que en la majoria dels casos qui decideix sobre el destí biològic de la parella són els homes. L'ofici de dona no té repòs. Tampoc festes de precepte. I la qüestió de gènere s'encarrega d'augmentar encara més qualsevol problema: pobra i dona, de color i dona...

A això s'ha de sumar que, per a molts homes, la dona només apareix al final de la imaginació.

Javier Rodríguez

Mutilació genital femenina

Cada minut quatre nenes són mutilades en alguna part del món. Ho denuncia Amnistia Internacional (AI): "Mentre que la prohibició de la tortura es va consagrar en la legislació internacional poc després de la Segona Guerra Mundial, fins fa molt poc la mutilació genital femenina no havia trobat un espai en el programa de treball del moviment internacional de drets humans." Aquesta barbaritat, com d'altres que afecten especialment les dones, quedava emmarcada en l'àmbit "privat": no la perpetren agents de l'estat, es promou des de la mateixa família, invoca la tradició i les arrels culturals, la religió, fins i tot la higiene; passa "a casa", queda "a casa".

Què és? Com es fa? La mutilació més severa és la infibulació: clitoridectomia (extirpació total o parcial del clitoris), excisió (extirpació total o parcial dels llavis menors) i ablació dels llavis majors per crear superfícies en carn viva que després es cusen o es mantenen unides perquè, en cicatritzar, la vagina quedi tancada. Segons informes d'AI, "el 15% de les mutilacions genitals que es practiquen a l'Àfrica són infibulacions; la resta són clitoridectomies o excisions". AI descriu nítidament el procés: "La persona que realitza la mutilació pot ser una anciana, una partera, una curandera, un barber, una comadrona o personal qualificat. La nena és immobilitzada amb les cames obertes. El més freqüent és que

no es prengui cap mesura per reduir el dolor, encara que de vegades es recorre a un anestèsic local per entumir la zona i reduir la possibilitat que les nenes sangrin. La mutilació es porta a terme utilitzant un vidre trencat, la tapa d'una llauna, unes tisores, el full d'una navalla o un altre instrument que talli. Quan es tracta d'una infibulació, s'utilitzen espines o punts per unir les parts dels llavis majors."

Els efectes. Des de sentiments de terror, ansietat, humiliació i traïció, fins a la mort. Com explica AI: "La commoció i el trauma causat per l'operació poden contribuir a desenvolupar un comportament dòcil, considerat positiu a les societats que la practiquen." Primer hi ha el mal, les hemorràgies; després, pot causar retenció d'orina, hemorràgies intermitents, petits tumors del nervi; a llarg termini, infeccions greus i cròniques, pedres a la veïxiga, quistes dermoïdes... El primer acte sexual pot ser una experiència terrible; per a algunes dones, el sexe anirà sempre unit al dolor.

Les xifres són fredes, però esgarrioses: 135 milions de dones i nenes han patit la mutilació genital, i, recordem-ho: cada minut quatre nenes són mutilades en el món. Cada minut. Dotze mutilacions en el temps de llegir aquest requadre.

Núria Cadenas